

Т. В. Бабійчук,
Бердичівський педагогічний коледж

РОЗВИТОК МЕДІАКОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТІВ ПЕДАГОГІЧНОГО КОЛЕДЖУ (СТВОРЕННЯ БУКТРЕЙЛЕРІВ ЗА РОМАНАМИ ЛЮБОВІ ВАСИЛІВ-БАЗЮК)

Якщо вважати формування медіакомпетентності одним із завдань медіаосвіти, то автор пропонує популяризувати художні твори через створення аматорських буктрейлерів. У статті проаналізовано етапи створення відеороликів, ознаки тексту, запропоновано текстовий матеріал для відеороликів за книгами канадської письменниці Любові Васи́лів-Базюк, подано методичні вказівки щодо такого виду роботи.

Ключові слова: медіаосвіта, медіакомпетентність, медіаторчість, буктрейлер, Любов Васи́лів-Базюк.

РАЗВИТИЕ МЕДИАКОМПЕТЕНТНОСТИ СТУДЕНТОВ ПЕДАГОГИЧЕСКОГО КОЛЛЕЖА (СОЗДАНИЕ БУКТРЕЙЛЕРОВ ПО РОМАНАМ ЛЮБОВИ ВАСЫЛИВ-БАЗИУК)

Считая формирование медиакомпетентности одной из задач медиаобразования, автор предлагает популяризовать художественные произведения через создание аматорских буктрейлеров. В статье названы этапы создания видеороликов, признаки текста, предложен текстовый материал для видеороликов по книгам канадской писательницы Любови Васылив-Базюк, поданы методические указания относительно такого вида работы.

Ключевые слова: медиаобразование, медиакомпетентность, медиаторчество, буктрейлер, Любовь Васылив-Базюк.

DEVELOPMENT OF STUDENTS' MEDIA COMPETENCE IN THE PEDAGOGICAL COLLEGE (CREATING BOOK TRAILERS ON THE NOVELS BY LYUBOV VASYLIV-BAZIUK)

Considering forming the media competence as one of the tasks of the media education, the author offers fiction through creating the amateur book trailers. The stages of creating the reels and characteristics of the text are named, the text material for the video reels on the books by the Canadian writer Lyubov Vasylyv Baziuk are proposed and methodical instructions are given for such a kind of work.

The books by Lyubov Vasylyv-Baziuk («They served the church and native people», «In the whirl of totalitarian regime», «Don't believe ...!», «Ukraine on the thorny way to spiritual liberation», «Five spikes», «Our destiny in grief and tears... Genocides in Ukraine», «Through the hell on the Earth», «Life roads») are considered to convey the question of patriotism as an indispensable feature of every Ukrainian.

Key words: media education, media competence, media creative work, book trailers, Lyubov Vasylyv Baziuk.

Постановка проблеми. У концепції впровадження медіаосвіти в Україні (2010 р.) [2] зазначено, що сучасна молодь свій вільний час, як правило, використовує на взаємодію з різноманітними, здебільшого низькопробними, медіа, зокрема кіно, телебачення, Інтернет, що часто негативно впливає на психіку юнаків і дівчат. Саме тому постала нагальна потреба розвивати медіакомпетентність, передусім, у студентів педагогічних закладів як майбутніх учителів та вихователів ДНЗ.

Аналіз останніх досліджень. Питання медіакомпетентності стало предметом дослідження з 70-х років ХХ століття зарубіжних науковців (вважається, що першу навчальну програму з медіаосвіти розробив канадський учений М. МакЛюен ще в 1959 р. [4]), а з початку ХХІ століття і українських педагогів, психологів, методистів (Ф. Бретон, Н. Богомолова, І. Бронфенбреннер, К. Ворсноп, А. Допіра, В. Моляко, М. Постер, О. Петрунько, С. Прус, В. Різун, А. Тарасов, Т. Уайт, Р. Харрис, А. Шариков) [3; 5]. Укладено словник медіаосвіти (медіаосвіта, медіапродукт, медіапедагог, медіатренер, медіасередовище, медіасприйняття, медіавплив, медіазалежність, медіаманіпуляції, медіанасильство, медіаімунітет, медіаобізнаність, медіаграмотність, медіакультура, медіакомпетентність, медіамистецтва, медіатекст тощо). Так, наприклад, зазначено, що медіакомпетентність формується, передусім, через здатність до медіаторчості. Саме тому ми вважаємо, що створення аматорських буктрейлерів є ефективним способом розвитку медіакомпетентності сучасних юнаків і дівчат.

І хоча питання створення буктрейлерів не є новим, однак, по-перше, питання аматорських відеороликів, по-друге, питання таких мікрофільмів за книгами канадської письменниці Любові Васи́лів-Базюк є нерозробленим, що й становить **новизну** нашого дослідження, **метою** якого є: визначити етапи ство-

рення буктрейлерів студентами педагогічного коледжу; подати текстовий матеріал для відеороликів за повістями та романами Любові Василів-Базюк; зробити опис відеоряду одного буктрейлера.

Виклад основного матеріалу дослідження. Медіаосвіта належить до основних прав людини і тому повинна мати позитивний характер. Медіаосвіта має надавати знання не тільки щодо того, як аналізувати, критично осмислювати, інтерпретувати медіа тексти, визначати їх джерела, але й добирати відповідні медіа для створення та розповсюдження власних медіатекстів, власної медіапродукції [4, с. 7]. Як бачимо, результатом медіаосвіти має бути підвищення рівня медіакомпетентності (медіаграмотності). Оскільки створення медіапродукції – необхідний елемент у процесі медіакомпетентності, то зупинимося на окремих питаннях, що стосуються укладення буктрейлерів юнаками і дівчатами коледжу.

Буктрейлер (англ. booktrailer) – це один із видів сучасної успішної реклами книги; це відеоролик трихвилинний, як правило, 2-5 хвилин, який повинен, ефектно представивши книгу, зацікавити нею читача, викликати в нього бажання прочитати твір. Перші відеоролики з'явилися в США 2000-го року. Завдяки розвитку сервісів відеохостингу, блогів, соціальних мереж, сьогодні буктрейлери претендують на мистецькі оригінальні відеотвори. У країнах далекого зарубіжжя буктрейлери створюються на відеостудіях професіоналами. В Україні буктрейлери з'явилися в 2009 році (першими їх почали продукувати видавництва, зокрема Грані-Т), сьогодні їх створюють А. Бесараб, І. Вікірчак, Д. Клочко, І. Лопатченко, О. Проців, Т. Терен та інші. І все-таки, на жаль, вартісних вітчизняних буктрейлерів, які викликають бажання придбати книгу, обмаль. Іноді виходить навпаки: або відеоролик взагалі не дає уявлення про книгу, або це уявлення робить книгу невпізнаною. Створенням буктрейлерів захопилися учні та студенти. І хоча це любительські мікрофільми, однак, по-перше, вони щиро пропагують книгу, по-друге, дозволяють молодим людям реалізовувати свої здібності, по-третє (що найголовніше, на наш погляд), такі медіатвори засвідчують повернення юнаків і дівчат до художньої книги.

Ми вважаємо, що буктрейлер може створити, передусім, та людина, яка має розвинутий естетичний смак, асоціативне мислення, уміє аналізувати твір і хоче його популяризувати, людина творча, а не тільки та, яка володіє добрими знаннями в галузі комп'ютерних технологій. Буктрейлери можуть бути створені в будь-якому жанрі: мультфільм, відеофільм, музичний кліп, рекламний ролик; у форматі відеороликів: AVI, WMV, MP4.

Першим кроком до створення власних буктрейлерів є знайомство, з одного боку, з літературою на цю тему, а з другого – з самими відеороликами. Цьому сприятимуть, насамперед, відповідні електронні ресурси. Наступними етапами є вибір книги, написання сценарію буктрейлера (текст повинен мати інтригу), добір матеріалу для відеоряду, музичного супроводу, анімації і футажів, зйомка (за потреби), відеомонтаж, аналіз роботи, можливо, усунення недоліків. На нашу думку, грамотної презентації художнього твору не може бути без добре продуманого тексту, тому в додатках подаємо такий матеріал. Сучасні студенти – це, передусім, споживачі комп'ютерних продуктів, орієнтовані на сприйняття віртуальної інформації. Отож, таку інформацію в буктрейлерах слід подавати яскраво, динамічно, лаконічно. Саме тому характерними ознаками тексту відеоролика повинні бути мотивація до читання, персоналізація (звернення до конкретної людини), емоційність, композиційна цілість, змістова наповненість. Під час створення буктрейлерів використовують різні види анімації, інсценізацію, слайд-шоу (світлинні, ілюстрації), фрагмент інтерв'ю письменника, читача тощо. Обов'язковій повинні бути титульна обкладинка книги з не менш як двічі повторюваною назвою твору та прізвищем автора. Буктрейлер має яскраво представити книгу, саме тому ми неоднозначно оцінюємо позитив від зафіксованих у відеоролику асоціацій його автора-читача. Безперечно, укладаючи буктрейлер, можна використати фрагменти з документальних або ігрових фільмів, музичних творів, однак, на наше переконання, такий «чужий» матеріал повинен займати не більше 25% часу тривалості відеоролика.

Бажано використати буктрейлер не тільки під час аудиторних занять і позанавчальних заходів, але й розмістити його в інтернеті, на блогах, у популярних соціальних мережах, на сайті навчального закладу. «Заверстати» відео й навіть викласти його безкоштовно на «YouTube» зовсім нескладно, однак ми просимо авторів буктрейлерів добре зважити цей свій крок з огляду на якість і відсутність плагіату. Добрий розголос мають конкурси на кращий буктрейлер (різновид – буктрейлер певної книги). Слід продумати заохочення авторів відеороликів (оцінки, грамоти, грошові винагороди тощо). Значення описаної вище роботи для студентів педагогічних коледжів, безперечно, багатоаспектне. Насамперед, розширюється аудиторія читачів, підвищується якість їх читання, проходить соціалізація юнаків і дівчат, розвивається критичне мислення, формується медіакомпетентність.

Ми пропонуємо для створення буктрейлерів повісті та романи Любові Василів-Базюк. Справжня патріотка України, Любов Василів-Базюк у далекій Канаді завжди пам'ятала про свою Вітчизну (інформацію про цю людину – особистість і письменницю – можна взяти з електронних джерел). Її пам'ять зафіксувала в яскравих деталях такі трагічні сторінки життя України ХХ століття, які сьогодні слід осмислити, щоб дикунські експерименти над нашим народом ніхто ніколи не прагнув повторити. Це, насамперед, голодомор, репресії 30-х років (масштабні україноненавистницькі проекти кривавого комуністичного диктатора Сталіна) та геноцид українців, що його систематично та послідовно впродовж десятиліть здійснювала польська влада в Україні. У книгах Любові Василів-Базюк («Вони служили церкві і рідному народові», «У вирі тоталітарних режимів», «Не вір...!», «Україна на тернистому шляху до Духо-

вного Визволення», «П'ять колосків», «У горі та сльозах наша доля... Геноциди в Україні», «Крізь пекло на землі», «Дороги життя») – питання патріотизму як неодмінної риси кожного українця, риси, що плететься через родину, школу і церкву. Письменниця замислюється над причинами яничарства українців як типового явища в радянському суспільстві, порушує питання про роль батька в системі духовних координат дітей, фіксує принизливе становище української мови та гібридну, повзучу, агресивну русифікацію і не менш небезпечну американізацію, говорить про молодих емігрантів, які назавжди покидають Україну в час, коли, здається, уже здобута омріяна у віках незалежність. Книги Любові Василів-Базюк – це не просто сухі протокольні цифри, факти, імена. Ці книги – живі свідки тих жахів, пройшовши які, Україна все ж вистояла і спромоглася на власну державу. Чи потрібні такі книги молоді? Так. Вони зберігають не лише чесну інформацію, яку слід ретельно проаналізувати, а й є потужним засобом виховання української душі. Без минулого немає майбутнього, справедливо підкреслює Л. Губерський: «Минуле й майбутнє – це дві сторони однієї медалі. Вони поєднуються сьогоднішнім. І якщо нині хтось і десь намагається ввійти у завтра, спираючись на фальсифіковане минуле, він матиме не що інше, як потворне майбутнє» [1, с. 8]. Книги Любові Василів-Базюк, безперечно, актуальні. Постає питання: як донести ці книги до молодіжної аудиторії з огляду на те, що, по-перше, їх тираж малий (до 1000 примірників), а обсяг – великий (у середньому – 400-500 сторінок), по-друге, юнаки та дівчата сьогодні майже не читають. Можна безперечно зробити скорочений варіант текстів (правда, це слід узгодити передусім з автором), але повні варіанти обов'язково залишити. Ми навіть пропонуємо укласти своєрідну «Хрестоматію молодого українця від Любові Василів-Базюк», куди б увійшли знакові уривки з усіх її творів. Поки що ми прагнемо мотивувати в читацькій аудиторії потребу в книгах Любові Василів-Базюк через буктрейлери, що їх під силу створити самим студентам. Книги Любові Василів-Базюк, а також створені за ними буктрейлери, можна використати на заняттях української мови, історії України, географії, народознавства, культурології.

Висновки та перспективи подальшого дослідження. На жаль, сьогодні в Україні дуже мало створюється буктрейлерів. Слід узагальнити позитивний досвід, виокремити цінні знахідки, назвати типові недоліки, запропонувати форми роботи за відеороликами, оскільки вони – сучасний і привабливий для студентської аудиторії засіб навчання.

Література:

1. Вашкевич В. М. Історична свідомість студентської молоді: ціннісносвітоглядні орієнтири. Навчальний посібник для вищ. навч. закл. / В. М. Вашкевич. – К. : Світогляд, 2010. – 274 с.
2. Концепція впровадження медіаосвіти в Україні [Електронний ресурс]. Режим доступу до ресурсу : http://osvita.mediasapiens.ua/mediaprosvita/mediaosvita/kontseptsiya_vprovadzheniya_mediaosviti_v_ukraini/. – Назва з екрану.
3. Іванов В. Ф., Шкоба О. Я. Медіаосвіта та медіаграмотність: визначення термінів / В. Ф. Іванов, О. Я. Шкоба // Інформаційне суспільство. – Випуск 16. – 2012. – С. 41–52.
4. Медіаосвіта та медіаграмотність : підручник / Ред. упор. В. Ф. Іванов, О. В. Волошенюк; За науковою редакцією В. В. Різуна. – К. : Центр Вільної Преси, 2013. – 352 с.
5. Федоров А. В. Медиаобразование: история, теория и методика / А. В. Федоров. – Ростов : ЦВВР, 2001. – 708 с.

Тексти для буктрейлерів за романами Любові Василів-Базюк Українська мова

1. Чому в Канаді українську мову добре знають діти, внуки і правнуки тих переселенців, які змушені покинути свою Батьківщину під час Другої світової війни?
2. Що для цього робили наші співвітчизники?
3. Чи допомагає канадська влада українській діаспорі реалізувати право на рідну мову?
4. За якої умови можна стати громадянином Канади?
5. Що треба, щоб стати громадянином України?
6. Чому в Україні скрізь лунає російська мова?
7. Чому ніхто не дбає про чистоту мови? А хто повинен дбати?
8. Чому панує жаргон? Жаргон – це мода, потреба чи невігластво?
9. Чому таке засилля англійських слів в українській мові (до того ж неправильна вимова тих іншомовних запозичень)?
10. Читайте книги Любові Василів-Базюк!

Діаспора (за книгами Любові Василів-Базюк)

- Скільки хвиль української діаспори в Канаді? Чому з'явилися емігранти з України?
- Чи однакові ці емігранти? Що є спільного між ними, а що їх відрізняє?
- Що втрачають українці, виїжджаючи на заробітки? Що вони набувають?
- Чи багатіє держава, що приймає емігрантів?
- Чи бідніє держава, яку покидають люди?

- Чому сьогодні виїжджати з України, особливо освіченій молоді, – це злочин?
- Як діаспора допомагає Україні?
- Як самі українці ставляться до закордонних співвітчизників?
- Переконливі, однозначні відповіді, житейські історії, яскраві приклади ви знайдете в книгах Любові Василів-Базюк.

Русифікація (за книгами Любові Василів-Базюк)

- Чи можлива русифікація через пісні?
- А через імена та прізвища?
- А через мішані шлюби?
- А через шкільних учителів?
- А через міграцію в середині країни?
- Гіркі роздуми про це – у книгах Любові Василів-Базюк.

Методичні вказівки. Короткий опис буктрейлера «Русифікація (за книгами Любові Василів-Базюк)»

Текст слайду	Відео- та аудіо ряд
Русифікація (за книгами Любові Василів-Базюк)	Світлина письменниці, титульні обкладинки художніх творів
Чи можлива русифікація через пісні?	Приспів пісні «Широка страна моя родная»
А через імена і прізвища?	Поіменно названі хлопчики та дівчатка, одягнені в українські строї (Кирилко, Данилко, Петрик, Сашко, Гриць, Марійка, Надійка, Оленка, Христинка). До дітей «повзуть» чужі імена – Кіріл, Данііл, Петька, Саньок, Гришка, Машка, Надюха, Альона, Крістіна. Зникають українські строї, розвивається російський триколон.
А через мішані шлюби?	Два рівняння (у кожному по три сердечка, знаки + та =). 1. Мать + батько = язык. 2. Неня + отец = язык.
А через шкільних учителів?	Мікрофрагменти з інтернет-джерел
А через міграцію в середині країни?	Карта СРСР із позначенням кількох великих міст (Київ, Львів, Полтава, Москва, Архангельськ, Норильськ тощо). Люди у вишиванках «переселяються» в російські центри, український одяг замінюється на сарафан. Люди в російських сарафанах «переселяються» в українські міста, одяг не змінюється.
Гіркі роздуми про русифікацію – у книгах Любові Василів-Базюк.	Світлина письменниці, титульні обкладинки художніх творів